

Αναπτύσσοντας τις κοινωνικές δεξιότητες στα παιδιά μας

Το κοινωνικό στοιχείο είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης φύσης.

Η **κοινωνικότητα** είναι ένα σύνολο σκέψεων, συναισθημάτων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών που ποικίλουν ανάλογα με την κατάσταση που αντιμετωπίζουμε.

Η ανάγκη για επαφή και επικοινωνία με τους άλλους είναι εμφανής από την αρχή της ζωής, περνάει από διάφορα στάδια και παίρνει διαφορετικές μορφές, καθώς το άτομο αναπτύσσεται.

Η **κοινωνική ανάπτυξη** του ανθρώπου ξεκινάει με την σύνδεση, την ουσιαστική συναισθηματική συναλλαγή με τους γονείς. Όταν στη σχέση με τους γονείς του, το παιδί έχει βιώσει την ασφάλεια, την φροντίδα, την άνευ όρων αποδοχή και το ενδιαφέρον για τις ανάγκες του θα ξεκινήσει να δομεί ένα στέρεο περιβάλλον κοινωνικής ανάπτυξης.

Αυτό με τη σειρά του θα διευρυνθεί και θα εξελιχθεί στη σχολική του ηλικία με την συμμετοχή του σε ομάδες και πλαίσια εκπαίδευσης, κατά τη διάρκεια της οποίας η κοινωνική συμπεριφορά γίνεται πιο σύνθετη. Οι σχέσεις με τους συνομηλίκους ή τους ενήλικες απαιτούν πλέον περισσότερες και πιο εξελιγμένες δεξιότητες.

Το παιχνίδι είναι πιο οργανωμένο, συνεργατικό και διέπεται από κανόνες.

Οι δυαδικές σχέσεις που κατά κανόνα επικρατούν στην προσχολική ηλικία εξελίσσονται σταδιακά σε αλληλεπίδραση περισσότερων παιδιών που συγκροτούν μικρές κοινότητες και αναπτύσσουν

Μου αρέσει πολύ
να παίζω με άλλα παιδιά, αλλά
δεν ξέρω πώς να τους μιλήσω..

δεσμούς φιλίας.

Βασικές δεξιότητες για αρμονικές κοινωνικές σχέσεις κατά την παιδική-σχολική ηλικία είναι η ευγένεια, η συνεργατικότητα, η διεκδικητικότητα, ο έλεγχος της παρορμητικότητας και η αυτορρύθμιση των συναισθημάτων και του τρόπου εκδήλωσής τους.

Οι **κοινωνικές δεξιότητες**, λοιπόν, είναι το σύνολο των ικανοτήτων που επιτρέπουν στον άνθρωπο να δημιουργεί και να διατηρεί θετικές κοινωνικές σχέσεις, που συμβάλλουν στην αποδοχή του από τους συνομηλίκους του αρχικώς και του επιτρέπουν να αλληλεπιδρά αποτελεσματικά με το ευρύτερο κοινωνικό του περιβάλλον.

Οι κοινωνικές δεξιότητες είναι κάτι περισσότερο από τρόποι καλής συμπεριφοράς. Είναι βασικές συμπεριφορές που απαιτούνται για την αρμονική συμβίωση και την κοινωνική αλληλεπίδραση με άλλους ανθρώπους.

Ειδικότερα **για τα παιδιά** κατηγοριοποιούνται ως εξής:

σχέσεις με τους συνομηλίκους: βοήθεια, διάλογος, προσφορά

αυτοδιαχείριση: αποδοχή κριτικής, κατανόηση κανόνων

ακαδημαϊκή πορεία: οργάνωση, συμμετοχή σε δραστηριότητες

συμμόρφωση: υπευθυνότητα, συνέπεια

διεκδίκηση: έκφραση συναισθημάτων, υποστήριξη εαυτού, δήλωση αναγκών.

➤ Η επίδραση των κοινωνικών δεξιοτήτων **στοχεύει** στην ενίσχυση της ικανότητας του παιδιού:

- να αντιλαμβάνεται τα όρια
- να ερμηνεύει τα κίνητρα
- να λειτουργεί με ενσυναίσθηση
- να παίρνει πρωτοβουλίες
- να γίνεται κατανοητό
- να προσαρμόζεται στις περιστάσεις επικοινωνίας
- να επικοινωνεί αποτελεσματικά
- να είναι ευέλικτο στην αντιμετώπιση διαφορετικών καταστάσεων

με απώτερο σκοπό να μπορεί να δημιουργεί και να διατηρεί ικανοποιητικές σχέσεις με τους συμμαθητές του κατά τη διάρκεια της σχολικής ζωής και τους συνανθρώπους του στα κοινωνικά πλαίσια που θα συμμετέχει κατά τη διάρκεια της ζωής του.

➤ Τα **προγράμματα ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων**

σχεδιάζονται στη βάση της καλλιέργειας και του εμπλουτισμού τους. Συγκεκριμένα αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνουν:

- την εκμάθηση κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων που ενισχύουν την έκφραση και την διαχείριση των συναισθημάτων, καθώς και την αυτοεπίγνωση
- τη δημιουργία ευκαιριών για εξάσκηση σε αποτελεσματικές κοινωνικές συμπεριφορές τόσο για άτομα όσο και για ομάδες
- την προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών.

Η επίτευξη της απόκτησης κοινωνικών δεξιοτήτων από τα παιδιά αφορά τόσο το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο όσο και την ανταπόκριση της οικογένειας στο γονεϊκό ρόλο της.

Η σημασία των κοινωνικών δεξιοτήτων είναι πολλαπλή καθώς τα παιδιά:

- αποκτούν θετική αυτοαντίληψη
- μαθαίνουν να αποδέχονται τη διαφορετικότητα
- εκτιμούν τους "σημαντικούς άλλους"
- μαθαίνουν να προσαρμόζονται ευκολότερα και δεν παρουσιάζουν προβλήματα συμπεριφοράς
- καλλιεργούν τη δημιουργία φιλικών σχέσεων
- υποβοηθούνται στην σχολική επίδοση

Αντιθέτως η απουσία ή η ύπαρξη ελλিপών κοινωνικών δεξιοτήτων στερούν στο παιδί πλήθος τεχνικών και στρατηγικών στη σωστή αντιμετώπιση των δυσκολιών και στην ορθή διαχείριση των ενοχλητικών συμπεριφορών των άλλων.

Οι κοινωνικές δεξιότητες **διδάσκονται:**

- με το παράδειγμα και τη συνέπεια μας ως ενήλικες
- με την οργάνωση και την μεθοδική αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων των παιδιών μας
- με την αλληλεπίδραση και συνεργασία του οικογενειακού περιβάλλοντος με την σχολική κοινότητα (εκπαιδευτικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι).

Νικόλαος Α. Γκουβέρος
Ειδικός Παιδαγωγός – MSc Σχολικής Ψυχολογίας